

NORGES HØYESTERETT

Den 29. juni 2015 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Øie, Normann og Noer i

HR-2015-01397-U, (sak nr. 2015/1146), straffesak, anke over dom:

I.

A

(advokat Trond P. Biti)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

II.

B

(advokat Trond P. Biti)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Ankene gjelder lagmannsrettens lovanvendelse, saksbehandling og straffutmåling i sak om brudd på forbud mot motorferdsel i nasjonalpark.
- (2) Ved forelegg 15. oktober 2013 utferdiget av Vestfinnmark politidistrikt ble B, født 00.00.1959, og A, født 00.00.1967, satt under tiltale for overtredelse av naturmangfoldloven § 75 første ledd, jf. § 35, jf. § 77, jf. forskrift av 20. desember 2002 nr. 1771 om Stabbursdalen nasjonalpark § 3 nr. 6 og motorferdselloven § 12, jf. § 3.
- (3) Indre Finnmark tingrett avsa 5. november 2014 dom med slik domsslutning:

"1. B, født 00.00.1959, frifinnes.

2. A, født 00.00.1967, frifinnes."

- (4) Tingrettens dom ble avsagt under dissens, da fagdommeren stemte for domfellelse.
- (5) Vestfinnmark politidistrikt anket til lagmannsretten.
- (6) Hålogaland lagmannsrett avsa 21. april 2015 dom med slik domsslutning:
- "1. **B, født 00.00.1959, dømmes for overtredelse av naturmangfoldsloven § 75 jf. § 35 jf. § 77 jf. forskrift 2002-12-20 nr. 1771 § 3 nr. 6 og motorferdselloven § 12 jf. § 3 til å betale en bot på 15 000 - femtentusen - kroner, subsidiært 30 - tretti - dager fengsel.**
 2. **A, født 00.00.1967, dømmes for overtredelse av naturmangfoldsloven § 75 jf. § 35 jf. § 77 jf. forskrift 2002-12-20 nr. 1771 § 3 nr. 6 og motorferdselloven § 12 jf. § 3 til å betale en bot på 15 000 - femtentusen - kroner, subsidiært 30 - tretti - dager fengsel.**
 3. **Saksomkostninger idømmes ikke."**
- (7) Dommen var avsagt med dissens, i det én meddommer stemte for frifinnelse.
- (8) *B og A har anket til Høyesterett. Ankene gjelder lovanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen. Det er i korte trekk anført at retten til å fiske er en sedvanerett som kan utøves av reindriftssamer som oppholder seg i reinbeitedistriktet, gitt visse forutsetninger knyttet til avstand til reinflokkene mv., og at lagmannsretten skulle frifunnet på dette grunnlaget. Subsidiært gjøres gjeldende at reindriftsutøvere har rett til å fiske og til å bruke motorkjøretøy i denne forbindelse, selv om fisket ikke skjer under utøvelse av reindrift. Dette følger av alders tids bruk og retten til å dyrke sin kultur, jf. folkeretten og ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter. Videre er det en saksbehandlingsfeil at ankeforhandlingene fortsatte med kun to fagdommere samt meddommere etter at en av lagdommerne måtte vike sete som inhabil. En av meddommerne var dessuten inhabil som følge av tidligere ansettelsesforhold i og arbeidsoppgaver med tilknytning til politiet. Endelig er den utmålte straffen uforholdsmessig streng.*
- (9) Det er nedlagt påstand om at de tiltalte frifinnes.
- (10) *Påtalemyndigheten har tatt til motmæle og påstått ankene nektet fremmet. Når det gjelder lovanvendelsen, vises det til lagmannsrettens dom. Det er ikke feil ved saksbehandlingen at retten ble satt med seks dommere, jf. domstolloven § 15. Meddommeren var ikke inhabil, og den utmålte straffen er i tråd med praksis og ikke for streng.*
- (11) *Høyesteretts ankeutvalg har kommet til at ankene klart ikke kan føre fram, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje setning.*
- (12) Domfellelsen av B og A er basert på at lagmannsretten fant det bevist at de to den 3. mai 2013 hadde kjørt snøskuter inn i Stabbursdalen nasjonalpark, uten at dette var ledd i utøvelse av reindrift, og i tillegg at de hadde kjørt utenfor lovlig skuterløype uten å ha tillatelse til dette. Begge de tiltalte erkjente at de hadde kjørt skuter utenfor merket løype og inn i nasjonalparken. Lagmannsretten har oppsummert det straffbare forhold slik:

"Alt i alt finner lagmannsrettens flertall bevist utover enhver rimelig tvil at formålet med de tiltaltes skutertur til X 3. mai 2013 var rekreasjon i form av fiske og sosial sammenkomst. Skuterturen skjedde ikke i forbindelse med reindrift og de objektive vilkår for straff etter

bestemmelsene som fremgår av foreleggene er oppfylt. De tiltalte har utvilsomt handlet med nødvendig grad av skyld, idet de var klar over formålet med turen. Det er ikke anført at de var i unnskyldelig uvitenhet om reglene for skuterkjøring utenfor lovlig løype og i Stabbursdalen nasjonalpark."

- (13) De ankende parter anfører at utøvelse av fiske til husbehov er en "selvstendig rettighet innenfor reindriftsretten", og at det er *feil lovanvendelse* når lagmannsretten ikke tolket loven slik.
- (14) Det følger av motorferdselloven § 3 at motorferdsel i utmark er forbudt, med mindre det er gjort unntak i loven eller i vedtak med hjemmel i loven. Etter § 4 bokstav c i loven er det likevel tillatt med "nødvendig person- og godstransport til og fra faste bosteder og i ... reindriftnæringen". Også forskrift av 20. desember 2002 nr. 1771 om Stabbursdalen nasjonalpark slår fast at motorferdsel er forbudt i nasjonalparken, men gjør i § 3 nr. 6 visse unntak for kjøring i forbindelse med reindrifta.
- (15) Det følger uttrykkelig av motorferdselloven § 4 bokstav c andre setning at "Jakt, fangst, fiske og børsanking" ikke regnes som næring i denne forbindelse. Så fremt skuterkjøringen bare gjaldt en "fisketur", og ikke var ledd i reindriften, er den derfor forbudt etter loven. Ankeutvalget er derfor ikke enig i at lagmannsrettens lovanvendelse er feil.
- (16) De ankende parter har videre anført at de hadde rett til skuterkjøring for å fiske, uavhengig av om dette ble gjort i forbindelse med reindrift. Det er vist til alders tids bruk og retten til å dyrke sin kultur, jf. folkeretten og ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter.
- (17) Lagmannsretten påpeker at hensynet til reindriftnæringen ble "vurdert og balansert under utarbeidelsen av naturmangfoldsloven og i forskrift om verneplan for Stabbursdalen nasjonalpark." Ankeutvalget er enig i dette og viser til at det samme må gjelde for arbeidet som lå bak reglene i motorferdselloven, hvor fiske uttrykkelig ble unntatt som grunnlag for rett til å kjøre i utmark. Ankeutvalget viser videre til Rt. 1979 side 661 der det er presisert at motorferdsellovens formål tilsier at reglene må tolkes og anvendes restriktivt. Som påpekt av lagmannsretten, kan hensynet til samisk kultur ikke begrunne motorferdsel i nasjonalparken av den art som saken gjelder, utover det som følger av bestemmelsene i motorferdselloven, naturmangfoldloven og forskrift om verneplan for Stabbursdalen nasjonalpark. Ankeutvalget kan derfor heller ikke gi ankende parter medhold på dette punkt.
- (18) Det er videre anført at lagmannsrettens dom må oppheves som følge av *saksbehandlingsfeil*.
- (19) Det er for det første vist til at retten fortsatte forhandlingene med bare to fagdommere i tillegg til meddommerne, etter at den ene fagdommeren ble kjent inhabil. Ankeutvalget viser til domstolloven § 15, hvor det går fram at retten kan fortsette forhandlingene selv om det er én dommer mindre enn det skulle være. Lagmannsretten har dermed ikke begått noen saksbehandlingsfeil på dette punktet.
- (20) For det andre er det anført at en av meddommerne var inhabil på grunn av tidligere ansettelsesforhold i politiet, og at han "har hatt arbeidsoppgaver som har tilknytning til politiet".
- (21) Lagmannsretten konkluderte med at meddommeren ikke var inhabil, og begrunnet dette med at hans ansettelse i politiet i Hammerfest ble avsluttet for 12 år siden og ikke var egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet, jf. domstolloven § 108. Forholdet her er et annet enn i Rt. 2009 side 1662, hvor dommerfullmektigen hadde vært ansatt i politidistriktet da saken ble

etterforsket der. Ankeutvalget slutter seg til lagmannsrettens vurdering, og er også enig med lagmannsretten i at heller ikke meddommerens verv som møtefullmektig i forliksrådet kan medføre inhabilitet.

- (22) Anken gjelder også *straffutmålingen*. De ankende parter ble i lagmannsretten idømt en bot på 15 000 kroner hver, i tråd med aktors påstand. Boten var da redusert med 3 000 kroner sammenlignet med forelegget, på grunn av tiden som var gått siden forholdet fant sted.
- (23) Allmennpreventive hensyn gjør seg sterkt gjeldende i saker om brudd på naturvernlovgivningen. Det er lite sammenlignbar praksis, men ankeutvalget kan ikke se at boten er blitt for streng.
- (24) Utvalget finner det etter dette klart at ankene ikke kan føre fram, og ankene tillates ikke fremmet.
- (25) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Ankene tillates ikke fremmet.

Kristin Normann
(sign.)

Toril M. Øie
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Riktig utskrift: